

УДК 378.141.251-054.68

**ОБГРУНТУВАННЯ АКТУАЛЬНОСТІ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ  
ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ  
СТУДЕНТІВ-ІНОЗЕМЦІВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ УКРАЇНИ**

©Британ Ю.А.

*Українська інженерно-педагогічна академія*

**Інформація про автора:**

**Британ Юрій Анатолійович:** ORCID: 0000-0002-4071-5766; [yurabritan@gmail.com](mailto:yurabritan@gmail.com); аспірант кафедри педагогіки та методики професійного навчання; Українська інженерно-педагогічна академія, вул. Університетська, 16, м. Харків, 61003, Україна.

У статті автором наведено аналіз проблем, що виникають у зв'язку з залученням іноземних студентів до навчально-виховного процесу українських вищих навчальних закладів. Розглянуто здоров'я як ознаку якісної підготовки студентів. Установлено, що забезпечення культури здоров'я і здорового способу життя майбутнього фахівця певної професійної галузі науковці пов'язують з процесом фізичного виховання, що пропонується удосконалювати різними шляхами і засобами. З'ясовано, що на сучасному етапі формування особистості, зокрема й професійної підготовки майбутнього фахівця з урахуванням пріоритетності компетентнісного підходу до її забезпечення постає питання про виокремлення здоров'язбережувальної компетентності. Проаналізовано напрями дослідження проблеми підготовки студентів-іноземців у вищих навчальних закладах України. Установлено, що сучасні науковці проблему підготовки іноземних студентів пов'язують з їхньою мовною підготовкою на підготовчих курсах, з адаптацією іноземних студентів під час пропедевтичної підготовки і навчання за фахом. Визначено існуючі суперечності, що зумовлюють актуальність проблеми формування здорового способу життя, культури здоров'я, здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців, що не була предметом дослідження.

**Ключові слова:** здоров'язбережувальна компетентність, формування, студент-іноземець, вищий навчальний заклад України, актуальність проблеми, аналіз проблеми, професійна підготовка фахівця.

**Британ Ю. А.** «Обоснование актуальности исследования проблемы формирования здоровьесохраняющей компетентности студентов-иностранцев в высших учебных заведениях Украины»

В статье автором приведен анализ проблем, возникающих в связи с привлечением иностранных студентов в учебно-воспитательный процесс украинских высших учебных заведений. Рассмотрено здоровье как признак качественной подготовки студентов. Установлено, что обеспечение культуры здоровья и здорового образа жизни будущего специалиста определенной профессиональной области ученые связывают с процессом физического воспитания, который предлагается совершенствовать различными путями и средствами. Установлено, что на современном этапе формирования личности, в том числе и профессиональной подготовки будущего специалиста с учетом приоритетности компетентностного подхода к ее обеспечению возникает вопрос о выделении здоровьесохраняющей компетентности. Проанализированы направления исследования проблемы подготовки студентов-иностранцев в высших учебных заведениях Украины. Установлено, что современные ученые проблему подготовки иностранных студентов связывают с их языковой подготовкой на подготовительных курсах, с адаптацией иностранных студентов во время пропедевтической подготовки и обучения по специальности. Определены существующие противоречия, обуславливающие актуальность проблемы формирования здорового образа жизни, культуры здоровья,

здоровьесохраняющей компетентности студентов-иностранцев, которая не была предметом исследования.

**Ключевые слова:** здоровье сохраняющая компетентность, формирование, студент-иностранец, высшее учебное заведение Украины, актуальность проблемы, анализ проблемы, профессиональная подготовка специалиста.

**Britan Y.A.** “The substantiation of research problem actuality for health safety competence of students-foreigners formation in Ukrainian higher educational establishments”.

An analyze of problems which come out from participation of students-foreigners into education/bringing-up process of Ukrainian higher educational establishments are contributed at the article. A health as characteristic of quality preparation of students is considered. It is set that providing of health culture and healthy life of future specialist with certain professional activity scientists bind to the process of P.E that it is suggested with various ways and facilities for perfect. It is set that at the modern stage of personality formation including the professional preparation of future specialist taking into account a priority of the competency-based approach for their providing and there is a question about the health safety competence. The lines of problem research for students-foreigners preparation in Ukrainian higher educational establishments are analyzed. It is set that modern scientists bind the problem of foreign students preparation is closely connected with their language preparation at the preparatory courses, with adaptation of foreign students during propaedeutic preparation and trade training. The current rifts which are responsible for problem actuality of healthy life formation, health cultures, health safe competence of students-foreigners and were not taking account at the research article are determinate.

**Keywords:** health safety competence, formation, student-foreigner, Ukrainian higher educational establishment, problem actuality, problem analysis, professional's background.

**Постановка проблеми.** Сучасний стан розвитку людства вимагає фізично і психічно здорового молодого покоління, здатного до реалізації ефективних перетворень у суспільному житті. Занепокоєння викликає стан здоров'я сучасної молоді, спричинений об'єктивними і суб'єктивними факторами, зокрема й негативним відношенням молоді людини до власного фізичного стану. Дослідниками в цій галузі виявлено, що незадовільний стан здоров'я сучасної молоді та студентів обумовлений зневажливим ставленням більшості з них до основних норм здорового способу життя, що стає загальнонаціональною проблемою, оскільки призводить до зменшення чисельності населення країни, зниження загального рівня фізичного та психічного здоров'я нації. У зв'язку з цим, сучасною політикою в освітній галузі пріоритетним стає напрям збереження здоров'я молодого покоління, пошук шляхів формування потреби студентської молоді в здоровому способі життя, формування культури здоров'я, потреби піклуватися про нього, культивування цінностей здоров'язбережувальної діяльності. Під час професійної підготовки майбутнього фахівця відповідно до державних документів надаються переваги вихованню духовно і фізично здорової особистості, оскільки лише за умови здоров'я фахівець може бути спроможним виконувати ті професійні функції, готовність до реалізації яких забезпечується під час фахової підготовки відповідно до професійної спеціальності.

Входження України у світову спільноту активізує її відносини з різними країнами світу. Однією з таких відкритих галузей постає освітня галузь, що є привабливою в плані обміну студентством. Система вищої освіти України, що має досвід забезпечення ефективної професійної підготовки фахівців різних галузей, представляє інтерес для студентів-іноземців з різних країн, зокрема з країн Середньоазійського регіону. Це, в свою чергу, спричиняє всебічний аналіз проблем, що виникають у зв'язку з залученням до навчально-виховного процесу українських вищих навчальних закладів іноземних студентів, розробку концептуальних основ реформування системи підготовки іноземних спеціалістів для зарубіжних країн в Україні в нових політичних, економічних і соціальних умовах.

**Аналіз останніх досліджень і публікацій.** Проблема здорового способу життя підростаючого покоління і пошук шляхів забезпечення культури його формування простежується як актуальна у дослідженнях сучасних українських науковців (О.Вакуленко, В. Горашук, С. Закопайло, О. Омельченко та ін.). Формування здорового способу життя, культури здоров'я студентської молоді під час професійної підготовки за різними напрямками висвітлюється у працях О. Гладощук, Н. Завидівської, Л. Кривошеєвої, І. Смолякової, Л. Соколенко, О. Соколенко та ін.. Особливу увагу приділено забезпеченню сформованості культури здоров'я майбутніх представників педагогічної професії (Л. Безугла, Л. Дудорової, А. Кошолоп, О. Омельченко та ін.). Проблема формування культури здоров'я, здоров'язбережувальної компетентності іноземних студентів, зокрема з країн Середньоазійського регіону, в вищих навчальних закладах України, що передбачає врахування особливостей суб'єктивних і об'єктивних чинників, не була предметом наукових досліджень, проте представляє актуальність.

**Постановка завдання.** Метою статті є обґрунтування актуальності дослідження проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців в умовах вищих навчальних закладів України під час здобуття ними вищої освіти.

**Виклад основного матеріалу.** Погоджуємося з тими авторами, котрі обстоюють думку про те, що саме здоров'я є доказом якісної підготовки студентів як майбутніх спеціалістів. Аналіз праць науковців дозволяє стверджувати, що більшість з дослідників забезпечення культури здоров'я і здорового способу життя майбутнього фахівця – представника певної професійної галузі пов'язують з процесом фізичного виховання, що пропонується удосконалити різними шляхами і засобами: за допомогою потенціалу самостійної роботи, якій відводиться на сучасному етапі визначальне місце в процесі професійної підготовки (Л. Безугла), фізичного самовдосконалення особистості, створення умов для нього упродовж усієї життєдіяльності (А. Кошолоп); забезпеченням наступності фізичного виховання учнів і студентської молоді, що представляє актуальну проблему у зв'язку з гіподинамією і впливом негативних чинників, які спричиняють обмеження рухливості молоді людини (В. Вовк); оптимізацією процесу фізичного виховання студентів з урахуванням специфіки навчання та майбутньої професійної діяльності тощо.

Так, В. Вовк [**Ошибка! Неизвестный аргумент ключа.**] у процесі обґрунтування концептуальної моделі забезпечення процесу наступності фізичного виховання особистості старшокласника і студента виявлено, що наступність фізичного виховання як педагогічна категорія створює умови для вирішення діалектичних суперечностей переходу особистості з одних умов фізичного виховання в інші, об'єктно-суб'єктного перетворення особистості на основі цілеспрямованого розвитку внутрішньої позиції і позитивної Я-концепції. На позитивну оцінку заслуговує розроблена дослідником на основі комп'ютерних технологій інформаційно-діагностична система оцінки фізичного стану та фізичної підготовки, яка є ефективною допомогою вчителям фізичної культури, викладачам фізичного виховання в діагностиці фізичного стану, фізичної підготовки, а також для підготовки диференційованих навчально-виховних і тренувальних програм наступності, запропонованих кожній особистості з урахуванням її стану здоров'я, адаптації і фізичної підготовки.

Н. Завидівською акцентовано увагу на визначенні та обґрунтуванні складових професійно-прикладних основ, які мають сприяти формуванню навичок здорового способу життя майбутніх економістів-педагогів та виховувати в них вміння передавати ці навички іншим [0]. Л. Соколенко обґрунтовано такі педагогічні умови формування у студентів вищого навчального закладу культури здорового способу життя, як розробка змісту валеологічної освіти, впровадження змістового та методичного забезпечення виховної позааудиторної діяльності, активізація самостійної усвідомленої роботи студентів із самовдосконалення з усіх аспектів здорового способу життя [0].

Проте на сучасному етапі формування особистості, зокрема й професійної підготовки майбутнього фахівця з урахуванням пріоритетності компетентнісного підходу до її

забезпечення все частіше постає питання про виокремлення як ключової здоров'язбережувальної компетентності. Сам термін знайшов теоретичне обґрунтування суті і наповнення змісту завдяки сучасним дослідникам. Так, дослідження здоров'язбережувальної компетентності як соціально-педагогічної проблеми представлено у працях Т. Андрищенко[0]. У зв'язку з нарощенням суперечностей між інтенсифікацією освітньо-виховного процесу в навчальних закладах, починаючи з дошкільних, і одним із провідних обмежувальних чинників — недостатнім фізичним і психологічним здоров'ям вихованців на застосування здоров'язбережувальних технологій з метою формування здоров'язбережувальної компетентності дітей, починаючи з дошкільного віку, вказують також Л. Гаращенко[0], Н. Левінець [0], Г. Опалко [**Ошибка! Источник ссылки не найден.**], Т. Осипенко [0] та інші.

Здоров'язбережувальна компетентність постає однією з базових соціально значущих компетентностей особистості як члена суспільства і майбутнього фахівця певної професійної галузі. Примітним є той факт, що питання актуальності здоров'язбережувальної компетентності як складника професійної компетентності не обмежується лише приналежністю фахівця до педагогічної професії. Так, Н. Башавець розглянуто питання формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації майбутніх економістів, приділено увагу цінності та ціннісним орієнтирам, світогляду, здоров'ю та здоровому способу життя, проблемі формування потреби у здоров'ї, культурі здоров'я та здоров'язбереження, здоров'язбережувальним технологіям, виховному середовищу, мотиву та мотивації, компетентності та компетенції, зокрема здоров'язбережувальній [0]. Дослідник розкриває проблему виховання студента-економіста як культурної особистості, яка визначає власне здоров'я як цінність, а здоров'язбережувальні дії вважає засобом досягнення соціального успіху. Автор розробляє цілісну модель формування культури здоров'язбереження студентів вищих економічних навчальних закладів, яка може бути адаптованою й реалізованою під час підготовки фахівців інших професійних галузей.

Окрему специфічну категорію студентів сучасних українських вищих навчальних закладів представляють студенти-іноземці, що здобувають вищу освіту на території нашої країни. Під час аналізу наукових досліджень проблеми підготовки студентів-іноземців у вищих навчальних закладах України виявлено досить незначну кількість наукових праць українських учених, які досліджували окремі питання цієї проблеми, що свідчить про її складність.

Проведений аналіз існуючих досліджень дозволяє стверджувати, що науковцями розглянуто особливості періоду соціальної адаптації іноземних студентів упродовж перших років навчання в українських вищих навчальних закладах. Так, Т. Довгодько розкрито сутність і особливості процесу адаптації іноземних студентів під час пропедевтичної підготовки в університетах України [0]. Оскільки кожний іноземний студент, що прибуває до України на навчання, є представником певної країни з особливою ментальністю, психологічним станом, своєрідним сприйняттям світу й нового соціокультурного середовища, погоджуємося з думкою автора про необхідність урахувати це для успішного керування навчально-виховним процесом студентів-іноземців. З моменту вступу до українських університетів студенти потрапляють у незнайоме для них мовне, соціальне і національне середовище, до якого їм потрібно адаптуватися. Оскільки іноземці, що прибувають на навчання до України, повинні пристосуватися не лише до умов навчання в університеті, до специфіки проживання в гуртожитку, а й до життя в чужій країні з нерідним мовним середовищем, дослідник обґрунтовує психолого-педагогічні умови їхньої адаптації.

Безумовно, у зв'язку зі збільшенням контингенту іноземних студентів, що разом з цим зумовлює й виникнення певних проблем, питання їхньої підготовки представляє інтерес для українських науковців. Так, дослідження В. Тарасенко присвячено формуванню професійно-комунікативної компетенції іноземних студентів-русистів в умовах

міжпредметної координації, Л. Хаткової – орієнтовано на пошук шляхів активізації пізнавальної діяльності іноземних студентів на підготовчому факультеті, О. Тетянченко – спрямовано на визначення педагогічних умов спілкування з іноземними студентами в процесі навчання. Ю. Федотовою [0] розглянуто основні етапи становлення і розвитку системи підготовки фахівців для зарубіжних країн у вищих навчальних закладах України з наведенням відомостей з історії підготовки іноземних студентів. Автором проаналізовано сучасний стан підготовки іноземних фахівців з характеристикою особливостей, зумовлених сучасними умовами. Наведений автором історичний досвід є корисним у плані можливості використання його позитивних здобутків, створення умов для їхньої модифікації відповідно до сучасних умов. Т. Кононовою [0] проаналізовано проблему підготовки студентів-іноземців в Україні, розглянуто політичний, економічний та гуманітарний аспекти надання освітянських послуг іноземним громадянам, а також виокремлено провідні нагальні завдання, які стоять перед кожним вищим навчальним закладом у процесі підготовки іноземних студентів.

З проведеного аналізу наукових праць, що піднімають проблему професійної підготовки іноземних студентів, можна визначити як окремий напрям їхню мовну або мовленнєву підготовку, пошук шляхів її оптимізації і підвищення ефективності того досвіду, що було вироблено системою вищої освіти за радянських часів у цьому напрямі. Так, О. Білик розглянуто соціалізаційний потенціал мовної підготовки іноземних студентів у освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу, наголошено на необхідності врахування її соціокультурної складової, ролі викладача як агента соціалізації в освітньому процесі [0]. Г. Сукачова піднімає проблему формування мовленнєвої компетентності іноземних студентів інженерно-педагогічних спеціальностей [0].

Особлива увага авторами приділяється й фаховій підготовці студентів-іноземців. Так, Г. Струтинський [0] досліджував особливості навчання студентів-іноземців медичного профілю спеціальним дисциплінам. Дослідником виявлено проблеми, з якими стикаються студенти-іноземці під час навчання і на які слід звертати увагу у їхній фаховій підготовці: це нові форми викладання матеріалу, основні дефініції в фармакології, спеціальна термінологія, невміння вести конспекти лекцій, працювати в бібліотеці. Автор також підкреслює необхідність урахування культурних, релігійних, національних та психологічних властивостей студентів англомовної форми навчання.

Слід відзначити, що процеси перетворень у професійній підготовці іноземних студентів в Україні відбуваються досить повільно і в значній мірі суперечливо через причини об'єктивного і суб'єктивного характеру. Разом із тим спроби змінити становище, що склалося в системі підготовки кадрів для зарубіжних країн, шляхом усунення виявлених недоліків, удосконалення окремих її ланок, пошуку нових форм організації навчально-виховної роботи, запропонованих сучасними українськими дослідниками, не дають бажаних результатів. Науковці і практики це пов'язують з тим, що розв'язання існуючих суперечностей, що виявилися в чинній системі фахової підготовки іноземних студентів, вимагає не корегування окремих її елементів, а пошуку принципово нового підґрунтя та підстави її становлення, зокрема з урахуванням досвіду країн, де цей процес здійснюється більш ефективно і оптимально. У зв'язку з цим, постає питання не тільки щодо виявлення проблем у функціонуванні системи професійної підготовки іноземних студентів як кадрів для різних галузей зарубіжних країн, але й комплексного аналізу причин їх виникнення.

Проблеми формування здорового способу життя, культури здоров'я або формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців у дослідженнях українських науковців не піднімалися, проте вони є актуальними, зокрема й через необхідність подолання існуючих суперечностей між: усвідомленням суспільством загальної цінності здоров'я молодого покоління, необхідності його культивування на всіх етапах освіти і неврахуванням можливостей процесу професійної підготовки в вищому навчальному закладі, всіх її напрямів у забезпеченні формування здоров'язбережувальної компетентності майбутнього фахівця, зокрема й студента, що приїхав на навчання з іншої країни;

орієнтацією вищої освіти на удосконалення професійної підготовки висококваліфікованих кадрів, одним з пріоритетних напрямів якого є формування здоров'язбережувальної компетентності, що забезпечує укріплення і охорону здоров'я, підвищення якості життя і працездатності студентської молоді, та ігноруванням особливостей формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців у вищих навчальних закладах України; визнанням стану здоров'я одним із показників підготовки фахівця високої кваліфікації, основою творчого довголіття наукових кадрів, що забезпечується під час підготовки в вищих навчальних закладах України, та нерозробленістю системи формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців, що знижує зокрема й престижність вищої освіти України. Необхідність розв'язання визначених суперечностей зумовлює пошук шляхів забезпечення формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців.

**Висновки.** Отже, складні життєві умови, низька культура здоров'язбереження, відсутність мотивації і потреби студентської молоді у здоровому способі життя, неврахування особливостей здоров'язбережувальної діяльності регіону, з якого приїжджають іноземні студенти здобувати професійну освіту в вищих навчальних закладах України, зумовлюють актуальність дослідження проблеми формування здоров'язбережувальної компетентності студентів-іноземців у вищих навчальних закладах України.

**Перспективи подальших досліджень.** Аналізу потребує феномен «здоров'язбережувальна компетентність», визначення її особливостей у студентів з Середньоазійського регіону, що приїжджають здобувати вищу освіту в навчальних закладах України.

#### **Список використаних джерел**

1. [Андрющенко Т. К.](#) Формування здоров'язбережувальної компетентності як соціально-педагогічна проблема / Т. К. Андрющенко // [Наук. вісн. Волин. нац. ун-ту ім. Лесі Українки](#). – 2012. – № 7. – С. 123-127.
2. Башавець Н. А. Теоретико-методичні засади формування культури здоров'язбереження як світоглядної орієнтації студентів вищих економічних навчальних закладів : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Н. А. Башавець ; Черкас. нац. ун-т ім. Б. Хмельницького. – Черкаси, 2012. – 40 с.
3. [Білик О. М.](#) Роль мовної підготовки у процесі соціалізації іноземних студентів у освітньо-культурному середовищі вищого навчального закладу / О. М. Білик // [Викладання мов у вищ. навч. закл. освіти на сучас. етапі. Міжпредмет. зв'язки](#) : наук. дослідж., досвід, пошуки : зб. наук. пр. – 2015. – Вип. 26. – С. 8-16.
4. [Вовк В. М.](#) Педагогічні основи наступності фізичного виховання учнівської і студентської молоді : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.07 / В. М. Вовк ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2009. — 40 с.
5. Гаращенко Л. В. Педагогічні умови застосування здоров'язбережувальних методик виховання в дошкільному закладі / Л. В. Гаращенко // Зб. наук. пр. Київ. ун-ту ім. Бориса Грінченка. – 2010. – Ч. 4. – С. 27-34.
6. [Довгодько Т. І.](#) Загальнонаукова підготовка іноземних студентів до навчання в авіаційному університеті : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Т. І. Довгодько ; Нац. авіац. ун-т. – Київ, 2014. – 20 с.
7. [Завидівська Н. Н.](#) Професійно-прикладні основи формування здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів економічного профілю : автореф. дис... канд. пед. наук : 13.00.04 / Н. Н. Завидівська ; Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. – Київ, 2002. – 20 с.
8. [Кононова Т. О.](#) Аналіз проблеми професійної підготовки іноземних студентів у ВНЗ України / Т. О. Кононова // [Проблеми інж.-пед. освіти](#). – 2013. – № 38/39. – С. 252-257.
9. Левінець Н. Впровадження здоров'язберігаючих технологій як актуальний напрям сучасної дошкільної освіти [Електронний ресурс] / Н. Левінець. – 2011. – Режим доступу : [http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Vird/2011\\_16/Pdf/18.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vird/2011_16/Pdf/18.pdf).
10. Осипенко Т. Здоров'язбережувальні технології у дошкільному навчальному закладі / Т. Осипенко // Вихователь-методист дошкільного закладу. — 2011. — № 6. — С. 42-48.

11. [Соколенко Л. С.](#) Формування культури здорового способу життя студентів вищих навчальних закладів : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Л. С. Соколенко ; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. — Умань, 2011. — 20 с.
12. [Струтинський Г. М.](#) Оптимізація навчання фармакології іноземних студентів на медичному та стоматологічному факультетах / Г. М. Струтинський // [Архів клініч. медицини](#). — 2013. — № 1. — С. 123-125.
13. [Сукачова Г. П.](#) Реалізація педагогічних умов формування мовленнєвої компетенції іноземних студентів інженерно-педагогічних спеціальностей / Г. П. Сукачова, Т. І. Сукачова // [Проблеми інж.-пед. освіти](#) : зб. наук. пр. / Укр. інж.-пед. акад. — 2013. — № 40/41. — С. 236-240.
14. [Федотова Ю. В.](#) Підготовка іноземних громадян у вищій школі України: історико-педагогічний аспект / Ю. В. Федотова // [Наука і освіта](#). — 2009. — № 7. — С. 215-218.

#### References

1. Andryushchenko, TK 2012, 'Formuvannya zdorovyazberezhualnoyi kompetentnosti yak sotsialno-pedahohichna problema', *Naukovyy visnyk Volynskoho natsionalnoho universytetu imeni Lesi Ukrayinky*, no. 7, pp. 123-127.
2. Bashavets, NA 2012, 'Teoretyko-metodychni zasady formuvannya kultury zdorovyazberezhennya yak svitohlyadnoyi oriyentatsiyi studentiv vyshchyykh ekonomichnykh navchalnykh zakladiv', Doct.ped.n. abstract, Cherkaskyy natsionalnyy universytet imeni Bohdana Khmelnytskoho, Cherkasy.
3. Bilyk, OM 2015, 'Rol movnoyi pidhotovky u protsesi sotsializatsiyi inozemnykh studentiv u osvitho-kulturnomu seredovyschchi vyshchoho navchalnoho zakladu', *Vykladannya mov u vyshchyykh navchalnykh zakladakh osvityna suchasnomu etapi. Mizhpredmetn izvyazky: naukovi doslidzhennya, dosvid, poshuky*, iss. 26, pp. 8-16.
4. Vovk, VM 2009, 'Pedahohichni osnovy nastupnosti fizychnoho vykhovannya uchnivskoyi i studentskoyi molodi', Doct.ped.n. abstract, Skhidnoukrayinskyy natsionalnyy universytet imeni Volodymyra Dalya, Luhansk.
5. Harashchenko, LV 2010, 'Pedahohichni umovy zastosuvannya zdorovyazberezhualnykh metodyk vykhovannya v doshkilnomu zakladi', *Zbirnyk naukovykh prats Kyivskoho universytetu imeni Borysa Hrinchenka*, part 4, pp S. 27-34.
6. Dovhodko, TI 2014, 'Zahalnonaukova pidhotovka inozemnykh studentiv do navchannya v aviatsiynomu universyteti', Kand.ped.n. abstract, Natsionalnyy aviatsiynyy universytet, Kyiv.
7. Zavydivska, NN 2002, 'Profesiyno-prykladni osnovy formuvannya zdorovohospo sobu zhyttya studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv ekonomichnoho profilyu', Natsionalnyy pedahohichnykh universytet imeni MP Drahomanova, Kand.ped.n. abstract, Kyiv.
8. Kononova, TO 2013, 'Analiz problemy profesiynoyi pidhotovky inozemnykh studentiv u VNZ Ukrayiny', *Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity*, no. 38/39, pp. 252-257.
9. Levinets, N 2011, *Vprovadzhennya zdorovyazberihayuchykh tekhnolohiy yak aktualnyy napryam suchasnoyi doshkilnoyi osvity*, <[http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc\\_Gum/Vird/2011\\_16/Pdf/18.pdf](http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Vird/2011_16/Pdf/18.pdf)>.
10. Osypenko, T 2011, 'Zdorovyazberezhualni tekhnolohiyi u doshkilnomu navchalnomu zakladi', *Vykhovatel-metodyst doshkilnoho zakladu*, no. 6, pp. 42-48.
11. Sokolenko, LS 2011, 'Formuvannya kultury zdorovoho sposobu zhyttya studentiv vyshchyykh navchalnykh zakladiv', Kand.ped.n. abstract, Umanskyy derzhavnyy pedahohichnyy universytet imeni Pavla Tychyny, Uman.
12. Strutynsky, HM 2013, 'Optyimizatsiya navchannya farmakolohiyi inozemnykh studentiv na medychnomu ta stomatolohichnomu fakultetakh', *Arkhiv klinichnoyi medytsyny*, no. 1, pp. 123-125.
13. Sukachova, HP & Sukachova, TI 2013, 'Realizatsiya pedahohichnykh umov formuvannya movlennyevoyi kompetentsiyi inozemnykh studentiv inzhenerno-pedahohichnykh spetsialnostey', *Problemy inzhenerno-pedahohichnoyi osvity*, no. 40/41, pp. 236-240.
14. Fedotova, YuV 2009, 'Pidhotovka inozemnykh hromadyan u vyshchiy shkoli Ukrayiny: istoryko-pedahohichnyy aspekt', *Nauka i osvita*, no.7, pp. 215-218.

*Стаття надійшла до редакції 16.05.2016р.*